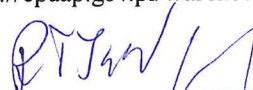

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
00-071 Warszawa
Krakowskie Przedmieście 15/17
DOZ-ZOZ.6480.25.2022.AK

INFORMACJA

Korespondencja wysłana z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (ePUAP)

Szanowni Państwo,

w załączeniu uprzejmie przekazuję do wiadomości pismo Pana Jarosława Sellina, Sekretarza Stanu w MKiDN, Generalnego Konserwatora Zabytków do Pana Lazare Eloundou Assomo, Dyrektora Centrum Światowego Dziedzictwa wraz z raportem na temat stanu zachowania miejsca światowego dziedzictwa - Krzemionkowskiego regionu pradziejowego górnictwa krzemienia pasiastego.

Z poważaniem

Agata Kurdziel
Radca ds. polityki konserwatorskiej
Departament Ochrony Zabytków

Załączniki:

1. Letter to UNESCO WHC on state of conservations of World Heritage properties Poland.pdf
2. Krzemionki SOC report 2022 PL.doc

Dokument nie zawiera podpisu

Podpis elektroniczny

**Raport o stanie zachowania miejsca światowego dziedzictwa UNESCO
Krzemionkowski Region Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego
(Polska) (C 1599)**

1. Streszczenie raportu

Niniejszy raport, przedstawia aktualny stan zachowania dobra Krzemionkowski Region Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego oraz jego stref buforowych. Raport obejmuje okres od daty sporządzenia poprzedniego raportu w listopadzie 2020 r do początku listopada 2022 r. i odnosi się do decyzji Komitetu Światowego Dziedzictwa nr 44 COM 7B.157.

Państwo-Strona prowadzi działania w celu zapewnienia należytej ochrony i zarządzania dobra Krzemionkowski Region Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego.

Działalność górnicza w strefie buforowej komponentu Korycizna z racji swojego ograniczonego oddziaływania ma niewielki wpływ na stan dobra światowego dziedzictwa. Państwo-Strona pragnie przypomnieć, że kwestia ta była już szczegółowo wyjaśniana w trakcie ewaluacji wniosku o wpis na Listę światowego dziedzictwa. Jej całkowite zamknięcie jest procesem, który z racji na charakter tej działalności, wymaga czasu.

Trwają działania mające na celu utworzenie i praktyczne funkcjonowanie Parku Kulturowego Pradziejowego Górnictwa Krzemienia nad Kamienną (PKPGKK), formy prawnej dedykowanej ochronie krajobrazu kulturowego.

W związku z czasochłonnością procesu dochodzenia do kształtu Parku Kulturowego, który uzyska konsensus interesariuszy, równolegle z pracami nad powołaniem Parku Kulturowego Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków rozpoczął działania zmierzające do wpisu otoczenia poszczególnych komponentów dobra, w granicach stref buforowych, do rejestru zabytków. Wpis do rejestru zabytków gwarantuje narzędzia prawne na poziomie krajowym, umożliwiające egzekwowanie właściwej ochrony dobra przed niekorzystnymi zmianami.

Utworzenie Parku Kulturowego powoduje konieczność opracowania i uchwalenia dla jego obszaru miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których zapisy muszą respektować warunki ochrony określone w planie ochrony Parku Kulturowego. Treść planów obligatoryjnie uzgadniana jest przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który weryfikuje adekwatność zapisów pod względem konserwatorskim.

Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim (MHA) – opiekun dobra, prowadzi szereg działań związanych z wdrażaniem planu zarządzania dobrem Krzemionkowski Region Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego, w tym współpracę z pozostałymi interesariuszami, a także działania mające na celu dalsze poznanie dobra światowego dziedzictwa, wzmocnienie jego ochrony oraz jego promocję.

Od momentu wpisania Krzemionkowskiego Regionu Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego na Listę światowego dziedzictwa projekty inwestycyjne związane z dobrem lub mające na

nie wpływ opiniowane są pod kątem ich oddziaływania na ochronę wyjątkowej uniwersalnej wartości dobra i jego atrybutów.

Od 1 stycznia 2022 r. Muzeum jest współprowadzone przez Powiat Ostrowiecki oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zawarcie tej umowy zapewnia stabilne, długotrwałe finansowanie Muzeum oraz zwiększenie budżetu Muzeum o 100%. Pozwala to na podjęcie skuteczniejszych działań ochronnych i badawczych w Krzemionkowskim Regionie Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego.

Odpowiedź na decyzję Komitetu Światowego Dziedzictwa

Niniejszy raport, przedstawia aktualny stan zachowania dobra Krzemionkowski Region Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Piasistego oraz jego stref buforowych. Raport obejmuje okres od daty sporządzenia poprzedniego raportu w listopadzie 2020 r do początku listopada 2022 r. i odnosi się do decyzji Komitetu Światowego Dziedzictwa nr 44 COM 7B.157.

Odpowiedzi zostały sformułowane na podstawie informacji otrzymanych od Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim, Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Nadleśnictwo Ostrowiec Świętokrzyski oraz Urząd Miasta Ożarów i Urząd Gminy Bodzechów. Odpowiedzi Państwa-Strony zostały przygotowane zgodnie z rekomendacjami i pytaniami zawartymi w decyzji Komitetu.

Decyzja: 44 COM 7B.157

Komitet Światowego Dziedzictwa,

3. Odnotowuje postęp osiągnięty przez Państwo-Stronę i zwraca się do niego o kontynuowanie prac nad kwestiami zidentyfikowanymi w momencie wpisu poprzez:

a) Podjęcie odpowiednich i natychmiastowych działań w celu złagodzenia negatywnego oddziaływania czynnego kamieniołomu wapienia /zlokalizowanego/ w strefie buforowej Koryczny,

Jak wskazywano w poprzednim raporcie z listopada 2020 r. obecna działalność górnicza w strefie buforowej komponentu Koryczna z racji swojego ograniczonego oddziaływania ma niewielki wpływ na stan dobra światowego dziedzictwa. Państwo-Strona pragnie przypomnieć, że kwestia ta była już szczegółowo wyjaśniana w trakcie ewaluacji wniosku nominacyjnego, kiedy to informowano, że działalność ta jest prowadzona na podstawie prawomocnej koncesji na wydobywanie, udzielonej w 2013 r., czyli przed wpisem, która wygasa w 2029 r. Jej całkowite zamknięcie jest procesem, który z racji na charakter tej działalności, wymaga czasu. Prowadzone są rozmowy z właścicielem czynnego kamieniołomu wapienia w strefie buforowej komponentu Koryczna – kopalni „Anna”. Działania na rzecz ochrony dobra światowego dziedzictwa, stawiane przed działalnością górniczą prowadzoną w jego otoczeniu, są mocno wspierane przez mieszkańców co znalazło wyraz w licznych protestach i petycjach w sprawie.

b) Jak najszybsze sfinalizowanie procesu tworzenia Parku Kulturowego w celu uczynienia stref buforowych efektywnymi /efektywna ochrona dobra/,

Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim kontynuuje prace nad utworzeniem Parku Kulturowego Pradziejowego Górnictwa Krzemienia nad Kamienną, a w tym:

- prowadzi identyfikację potencjalnych zagrożeń dla krajobrazu kulturowego w obrębie stref buforowych komponentów dobra światowego dziedzictwa na podstawie analizy wniosków inwestycyjnych;
- przygotowało zmodyfikowany projekt planu ochrony Parku Kulturowego;
- prowadzi konsultacje z samorządami oraz innymi instytucjami i organizacjami będącymi interesariuszami projektu planu ochrony Parku Kulturowego oraz projektów uchwał powołujących Park Kulturowy;
- organizuje i współorganizuje spotkania informacyjne dla mieszkańców;
- uzyskało pisemne deklaracje mieszkańców 7 sołectw w północnej części gminy Ćmielów, dotyczące chęci ustanowienia ochrony w formie Parku Kulturowego na gruntach zamieszkiwanych przez nich miejscowości.

Zmodyfikowany projekt planu ochrony Parku Kulturowego został rozesłany do interesariuszy, którzy zgłosili do niego szereg uwag, dotyczących zarówno zakresu terytorialnego, jak i proponowanych regulacji ochronnych.

W związku z czasochłonnością procesu dochodzenia do kształtu Parku Kulturowego, który uzyska konsensus interesariuszy, równolegle z pracami nad powołaniem Parku Kulturowego Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków rozpoczął działania zmierzające do wpisu otoczenia poszczególnych komponentów dobra, w granicach stref buforowych, do rejestru zabytków. Wpis do rejestru zabytków gwarantuje narzędzia prawne na poziomie krajowym, umożliwiające egzekwowanie właściwej ochrony dobra przed niekorzystnymi zmianami.

W toku tych działań wszczęto z urzędu postępowanie w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomości województwa świętokrzyskiego zabytku: Region górniczo – osadniczy eksploatacji, obróbki i przetwórstwa kopalin nad rzeką Kamienną. W ramach Regionu znalazły się trzy obszary kluczowe w kontekście ochrony dobra światowego dziedzictwa tj. komponenty wraz ze strefami buforowymi: K1 – pole górnicze „Krzemionki” wraz z „Księżą Rolą” (część), K2 – „Borownia”, a także K3 – „Koryczna”.

W dalszych działaniach planowane jest wszczęcie postępowania w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomości województwa świętokrzyskiego zabytku zespołu osadniczego w rejonie Ćmielowa, w granicach którego znalazłby się komponent K4 „Gawroniec” wraz ze strefą buforową.

c) Doprecyzowanie, w jaki sposób plany zagospodarowania przestrzennego, będące warunkiem utworzenia Parku Kulturowego, zagwarantują, że strefy buforowe zapewnią dodatkowy poziom ochrony dobra, zgodnie z pkt 103 do 107 Wytycznych operacyjnych,

Celem utworzenia Parku Kulturowego jest wzmocnienie ochrony dobra światowego dziedzictwa.

Formalne utworzenie Parku Kulturowego następuje poprzez podjęcie odpowiednich Uchwał Rad Gmin po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Uchwała musi zawierać informacje o granicach Parku Kulturowego, sposobie jego ochrony, a także o zakazach i ograniczeniach w sposobie użytkowania terenu, aby nie zagrażały chronionemu krajobrazowi kulturowemu. Wskutek podjęcia takich uchwał dla poszczególnych jednostek administracyjnych (gmin) powstaje wymóg formalny opracowania i uchwalenia dla obszaru Parku Kulturowego miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których zapisy muszą respektować warunki ochrony określone w planie ochrony Parku Kulturowego. Treść planów obligatoryjnie uzgadniana jest przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który weryfikuje adekwatność zapisów pod względem konserwatorskim.

d) *Dalszy rozwój i wzmacnianie Planu Zarządzania poprzez:*

(i) kontynuowanie jego realizacji w celu zapewnienia skutecznej ochrony dobra,

Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim podjęło szereg działań mających na celu poprawę funkcjonowania ochrony konserwatorskiej dobra Krzemionkowski Region Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego oraz zwiększenia stanu wiedzy o nim:

- 1) Dokończenie realizacji projektu „Zwiększenie dostępności do Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim poprzez poprawę infrastruktury Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki oraz Pałacu Wielopolskich”, którego celem jest m.in. poprawa ochrony komponentu K1 „Krzemionki Opatowskie” poprzez odpowiednią organizację ruchu turystycznego.
- 2) Organizacja Jubileuszu 100-lecia odkrycia pradziejowych kopalń w Krzemionkach, za szczególnym naciskiem na propagowanie wiedzy o dobru światowego dziedzictwa.
- 3) Kontynuacja prac badawczych nad dobrem, a w tym realizacja nieinwazyjnych prac badawczych na obszarze południowej części pola eksploatacyjnego „Krzemionki” – najmniej rozpoznanej naukowo części zabytkowych kopalń, wraz z promocją ich wyników na konferencji naukowej i w postaci anglojęzycznej publikacji;
- 4) Publikacje prasowe, internetowe, w czasopismach związanych z ochroną zabytków, mające na celu propagowanie wiedzy o Krzemionkowskim Regionie Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego oraz uzyskania większego poparcia społecznego.

Część obszaru komponentów dobra położonych na terenie gruntów Skarbu Państwa znajduje się w zarządzie Nadleśnictwa Ostrowiec Świętokrzyski. Na gruntach znajdujących się na terenie komponentu K1 – „Krzemionki”, w granicach rezerwatu przyrody „Krzemionki Opatowskie” działania ochronne prowadzone są w oparciu o Plan Ochrony, przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Wyznacza on ramy działań ochronnych w odniesieniu do ekosystemów i przedmiotów ochrony rezerwatu przyrody.

No obszarze pozostałych gruntów w granicach wpisu działania prowadzone są w oparciu o Plan Urządzania Lasu, który został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Nadleśnictwo Ostrowiec Świętokrzyski w obszarze swoich kompetencji uczestniczy w pracach związanych z zarządzaniem dobrem światowego dziedzictwa. Współpracuje w tym zakresie z Muzeum Historyczno-Archeologicznym w Ostrowcu Świętokrzyskim, a także z instytucjami państwowymi, samorządem terytorialnym oraz organizacjami społecznymi.

(ii) włączenie metodologii Oceny Oddziaływania na Dziedzictwo do systemu zarządzania dobrem, aby zapewnić, że każdy program lub projekt związany z dobrem lub mający na nie wpływ, jak np. wszelkie potencjalnie planowane działania górnicze, jest oceniany pod kątem jego oddziaływań na wyjątkową uniwersalną wartość dobra i powiązanych atrybutów,

Od momentu wpisania Krzemionkowskiego Regionu Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego na Listę światowego dziedzictwa projekty inwestycyjne związane z dobrem lub mające na nie wpływ opiniowane są pod kątem ich oddziaływania na ochronę wyjątkowej uniwersalnej wartości dobra i jego atrybutów. Opinie te są podstawą merytoryczną do podejmowania decyzji w tych sprawach.

(iii) zapewnienie długoterminowego finansowania programu badań archeologicznych,

Dnia 20 grudnia 2021 r. została podpisana Umowa w sprawie prowadzenia jako wspólnej instytucji kultury – Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim zawarta pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego a Powiatem Ostrowieckim. Od 1 stycznia 2022 r. Muzeum jest współprowadzone przez Powiat Ostrowiecki oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zawarcie tej umowy zapewnia stabilne, długotrwałe finansowanie Muzeum oraz zwiększenie budżetu Muzeum o 100%. Pozwala to na podjęcie skuteczniejszych działań ochronnych i badawczych w Krzemionkowskim Regionie Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego.

(iv) zagwarantowanie, że cele badawcze programu są adekwatne w świetle planu ochrony;

Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim prowadzi działalność merytoryczną skoncentrowaną w działach: Archeologii, Historii, Sztuki i Rzemiosła Artystycznego, Dziale Naukowo – Edukacyjnym, Dziale Promocji, Archiwum i Bibliotece oraz Dziale Głównego Inwentaryzatora. Składa się na nią organizacja wystaw stałych i czasowych (do 2009 roku zorganizowanych zostało blisko 240 wystaw czasowych), badań naukowych, lekcji muzealnych, warsztatów, odczytów, konferencji oraz koncertów. Muzeum jest również wydawcą publikacji naukowych i katalogów wystaw. W swych zbiorach posiada blisko 5600 woluminów oraz 4200 eksponatów.

Od ponad 45 lat, Muzeum Historyczno-Archeologiczne gromadzi, przechowuje, konserwuje i udostępnia dobra kultury związane z archeologią, historią i sztuką regionu.

3. Inne bieżące, związane ze stanem zachowania i zidentyfikowane przez Państwo-Stronę (Państwa-Strony) kwestie, które mogą mieć wpływ na *wyjatkową uniwersalną wartość* dobra.

Nie zidentyfikowano.

4. Zgodnie z paragrafem 172 *Wytycznych operacyjnych*, należy opisać wszelkie potencjalne poważne remonty, modyfikacje i/lub nowe budowy planowane w granicach dobra, strefy buforowej (stref buforowych) i lub korytarzy lub innych obszarów, jeżeli tego rodzaju zmiany mogą wpłynąć na *wyjatkową uniwersalną wartość* dobra, w tym jego autentyzm i integralność.

Nie zidentyfikowano.

5. Publiczny dostęp do sprawozdania ze stanu konserwacji

Państwo-Strona wyraża zgodę na publikację całego raportu na stronie internetowej Centrum Światowego Dziedzictwa.

6. Podpis organu uprawnionego